

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D. L.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. I. H., advokátom v L., proti žalovaným **1/ Z. B.**, bývajúcej v K., **2/ J. K.**, bývajúcej v L., zastúpených JUDr. P. J., advokátom v L., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 4 C 160/2008, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. decembra 2009, sp. zn. 8 Co 274/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. decembra 2009, sp. zn. 8 Co 274/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 9. júla 2009, č.k. 4 C 160/2008-208 v spojení s opravným uznesením z 9. júla 2009, č.k. 4 C 160/2008-218 určil, že D. L., rod. L., r.č. X., bytom K.K. je vlastníkom v celosti pozemku parc. č. KN-C X. o výmere X. m² - zastavané plochy a nádvoria, parc. č. KN-C X. o výmere X. m² - trvalé trávnaté porasty, parc. č. KN-C X. o výmere X. m² - orná pôda, parc. č. KN-C X. o výmere X. m² - orná pôda, parc. č. KN-C-X. o výmere X. m² - orná pôda, parc. č. KN-C-X. o výmere X. m² - ostatné plochy, zapísané na LV č. X. pre katastrálne územie K., ako aj spoluvlastníkom X.-ice rodinného domu súpisné č. X., postaveného na pozemku parcela č. KN-C X. zapísaného na liste vlastníctva č. X. pre katastrálne územie K., namiesto žalovaných 2/, 3/ (v súčasnosti žalované 1/, 2/). Žalobu proti žalovanej 1/ (pôvodnej žalovanej 1/ neb. A. L.) zamietol. Žalovanej 1/ náhradu trov konania nepriznal. Žalobcovi priznal trovy konania vo výške X. %, ktoré zaviazal sú žalované 2/, 3/ zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti samostatného uznesenia. Dospel k záveru, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností, ktoré mu darovala žalovaná 1/, ktorá sa nedomáhala

vrátenia daru podaním žaloby na súd. Pokiaľ žalovaná 1/ predmetné nehnuteľnosti previedla na žalované 2/, 3/, jedná sa o absolútne neplatný právny úkon, pretože nikto nemôže previesť viac práv, ako má sám. Mal za to, že naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení je daný tým, že v katastri nehnuteľností je vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vyznačené na žalované 2/, 3/. Či zo strany žalovanej 1/ došlo k platnému alebo neplatnému úkonu – vráteniu daru, súd neskúmal, toto prináleží súdu rozhodujúcemu o vrátení daru na základe žaloby podanej žalovanou 1/ voči žalobcovi. Žalobu proti žalovanej 1/ ako nedôvodnú zamietol, nakoľko podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktorých určenia vlastníckeho práva sa žalobca domáha, sú žalované 2/, 3/. O trovách konania žalovanej 1/ rozhodol podľa ustanovenia § 150 O.s.p., keď dôvody hodné osobitného zreteľa vzhliadol v celkových okolnostiach prípadu a v skutočnosti, že žalovaná 1/ previedla predmetné nehnuteľnosti na žalované 2/, 3/, preto žalobcovi neostávalo nič iné, len sa domáhať ochrany svojich práv podaním určovacej žaloby na súd. O trovách konania žalobcu rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaných rozsudkom z 15. decembra 2009, sp. zn. 8 Co 274/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením z 9. júla 2009, č.k. 4 C 160/2008-218 ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V priebehu odvolacieho konania zistil, že pôvodne žalovaná 1/ A. L. dňa X. zomrela, čím stratila spôsobilosť byť účastníčkou konania. Z potvrdenia konajúcej súdnej komisárky v dedičskej veci po pôvodnej žalovanej 1/ ustálil okruh dedičov, ktorými boli navrhovateľ a pôvodne žalované 2/ a 3/. V ďalšom konaní preto konal s týmito účastníkmi. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Mal za to, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vec správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalované 1/, 2/, ktoré navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhli odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a § 237 písm. b/, d/, f/ O.s.p. Namietali, že odvolací súd napriek tomu, že vedel o úmrtí pôvodnej žalovanej 1/ A. L., ktorá tiež podala odvolanie, voči nej ako účastníčke konania, ktorá už nemala spôsobilosť byť účastníkom konania,

konanie nezastavil, resp. sa s touto skutočnosťou vôbec nevysporiadal. Taktiež namietali, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, pričom poukazovali na právoplatný a vykonateľný rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 2. septembra 2008, č.k. 6 C 46/2008-91. Podľa názoru žalovaných 1/, 2/ mal predseda senátu odvolacieho súdu v zmysle § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie, nakoľko bolo potrebné na základe ich námietok doplniť resp. zopakovať dokazovanie a navyše na nariadení pojednávania trvali. Mali tiež za to, že petit žaloby žalobcu nebol presný, jasný a zrozumiteľný a taktiež ani výrok rozhodnutia, pretože neobsahuje presnú špecifikáciu spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam. Poukázali tiež na skutočnosť, že prvostupňový ako aj odvolací súd uznali naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe, ale z iného dôvodu, ako to odôvodňoval žalobca vo svojej žalobe a vo svojich prednesoch. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberali skutkový a právny stav veci.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaných 1/, 2/ ako nedôvodné zamietnuť a zaviazať ich k náhrade trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednáwanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania, t.j. že odvolací súd svojim postupom odňal žalovaným 1/, 2/ možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom

chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (účinného od 15.10.2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

V zmysle § 372p O.s.p. sa na konania začaté pred 15. októbrom 2008 použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008, ak nie je ďalej ustanovené inak.

Z citovaného zákonného ustanovenia je zrejmé, že odvolací súd musí v prípade prejednanja odvolania týkajúceho sa veci samej, nariadiť pojednávanie, ak dokazovanie vykonané pred súdom prvého stupňa opakuje alebo ak sám dokazovanie dopĺňa. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť účastníkom konania právo na spravodlivý proces, najmä umožniť im realizáciu práva vyplývajúceho z ustanovenia § 123 O.s.p., t.j. práva vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali. Ak preto odvolací súd v priebehu odvolacieho konania doplní dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie a účastníkom umožnil vyjadriť sa k týmto novým dôkazom, odníme im možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd poznamenáva, že súdna prax zastávala obdobné stanovisko už aj pred účinnosťou novely Občianskeho súdneho poriadku vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z. (porovnaj rozsudok NS SR sp. zn. 5 Cdo 147/01 uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 4/2002).

V posudzovanej veci z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odvolací súd v priebehu odvolacieho konania doplnil dokazovanie oboznámením sa s úmrtným listom nebohej A. L. (pôvodnej žalovanej 1/), oznámením Okresného súdu Liptovský Mikuláš o stave dedičského

konania a potvrdením súdnej komisárky JUDr. M. G. o okruhu dedičov po poručiiteľke. Odvolací súd bol preto povinný na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie a tým umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k tomuto novému dôkazu. Keďže odvolací súd v danej veci takto nepostupoval a pojednávanie na prejednanie odvolania nenariadil, konal v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Týmto nesprávnym postupom odňal žalovaným 1/, 2/ možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovaných 1/, 2/ uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. júla 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská